

Prof. Ota Manoušek:

Předkové dramatického spisovatele Emanuela Bozděcha.

K 90. výročí jeho narozenin.*)

Kdysi tak slavený, nešťastně zahynulý dramatický spisovatel a výtečný divadelní kritik Emanuel Bozděch pocházel ze staré mlynářské rodiny na Chudenicku. Jeho předkové byli majiteli starobylého mlýna č. 14 obce Jílova (též Vílova) na bývalém panství

1) Prothocollum radní od r. 1763 v arch. městském.

2) Matrika křtů a oddaných v arch. týnského děkanství.

3) Matrika.

4) Einreichungsprotokoll týnského magistrátu v archivu městském.

*) Ukázka z autorovy k tisku připravené monografie: Emanuel Bozděch, jeho život a dílo.

chudenickém v okrese kdýnském. Rodina Bozděchů byla prý přes 300 let majitelkou tohoto mlýna v milé kotlině uprostřed čarokrásných pahorků a nádherných lesů pošumavských.

Podle zápisů matrik farního úřadu ve Slavkovicích od r. 1787 zjistil jsem jako nejstaršího majitele mlýna *Ondřeje Bozděcha*, * 1737, † 3. 5. 1803 v Jílově, jehož manželkou byla *Rozalie*, * 1734 ?, † 26. 2. 1805 v Jílově. To byli prarodiče Emanuelovi. Měli 4 děti: 1. *Jiřího*, 2. *Alžbětu*, * 1770, † 11. 10. 1788, 3. *Prokopa*, mlynáře v Polence, a 4. *Václava*, měšťana v Kolovči, jehož syn *Bedřich* se ve Slavkovicích oženil s *Marií Blákovou* z Mezholes 16. 11. 1829. Nejstarší syn *Jiří*, * ?, † 3. 2. 1836 v Jílově, zdědil mlýn č. 14 a pojal v Kolovči za manželku *Rosu* (*Rozalii*), dceru *Lemberta Vrby*, měšťana a primátora z Kolovče č. 17. Z tohoto sňatku vzešla 1 dcera a 9 synů, z nichž 4 v nejtulejším věku zemřeli. (1. *Prokop* * 17. 3. 1794, † 2. 5. 1794; 2. *Adam* * 24. 8. 1795, † 30. 11. 1795; 3. *Prokop Štěpán* * 28. 12. 1797, † ?; 4. *Matěj* * 24. 3. 1800, † 24. 4. 1806; 5. *Adam*, * 16. 8. 1802; 6. *Josef*, * 5. 6. 1805, † ?; 7. *Ondřej*, * 29. 11. 1807; 8. *Matěj*, * 1. 1. 1810, † 14. 1. 1810; 9. *Kateřina*, * 21. 11. 1811, † 28. 7. 1890 v Brně a 10. *Matěj*, * 10. 7. 1815, † ? v Praze?). Na živu zůstali jen *Prokop*, *Adam*, *Josef*, *Ondřej*, *Matěj* a *Kateřina*. Nejstarší *Prokop* přiženil se do *Rudoltic*, *Adam* i *Ondřej* odešli do světa. Nejmladší syn *Matěj* byl prý duševně chorý a praví se, že zemřel v zemském ústavě v Praze. *Kateřina* provdala se ve Slavkovicích dne 24. 4. 1837 za *Jana Broškovce*, * 1801, předáka a cajchmachra tkalcovské továrny v Nové Kdyni a přestěhovala se později do Brna, kdež † 28. 7. 1890. Její muž *Jan*, psal se v Brně *Proskowetz* a zemřel tam jako »Kunstweber« 19. 12. 1880. Jejich vnuk *Josef* * 1870 v Brně, byl inženýrem v Těšíně, ulice *Isabelly* č. 8. Tak přešel mlýn na *Josefa*.

Jejich otec *Jiří Bozděch* byl ještě majitelem selské usedlosti o 70 korcích v Chudenicích. Prodal ji roku 1813 a byl vyplacen pověstnými »černými bankocetlemi«. Státním bankrotem přišel o stržené peníze. Jednu z oněch bezcenných bankovek dal si mlynář za rámeček a pověsil ji na zeď světnice.

Takto ochuzeni, byli dva syni nuceni odebrati se do světa. Napřed odešel *Adam* jako mlynářský chasník a cestoval po Čechách a přišel r. 1827 do Prahy. Po něm se odebral *Ondřej*, sotva vyučený, na Moravu. Přišel r. 1825 až do Brna, kde zůstal něco přes tři roky, až ho starší bratr *Adam* r. 1828 povolal do Prahy. Tam pracoval v »Nových mlýnech« u »*Michalovských*« a roku 1838 se oženil s *Alžbětou* (*Eliškou*) *Kirchmannovou* z Klatov. R. 1845 stal se měšťanem pražským a provozoval hokynářství (krupařství) na *Poříčí* čp. 1049-II.

R. 1844 ovdověl se dvěma dcerami, *Kateřinou*, * 1838, † ?, a *Amalií*, * 1840, † 1892 jako vdova po *Josefu Raifovi*, obuvníku

v Praze. Dne 12. 3. 1845 oženil se Ondřej po druhé se vdovou Marií Storchovou, roz. Fantovou * 1816, dcerou váženého mydláře pražského. Obdržel větší věno (10.000 zlat. a půl domu) a stal se tak zámožným. Z tohoto manželství pocházely 3 děti: 1. *Ferdinand*, * 25. 10. 1846, druh z mládí básníkova, později mlynář v Unhošti, 2. *Antonie*, * 20. 10. 1849, provdaná za Ferdinanda Semptnera, lesního v Unhošti, a 3. *Zofie*, * 2. 4. 1852, která se r. 1883 provdala za Josefa Justru, hornického úředníka v Ropicích u Kladna.

Ondřeji Bozděchovi se vedlo nyní znamenitě a proto také častěji podporoval svého staršího bratra Adama, kterýž se často nacházel v horších poměrech. R. 1856 přišel však o majetek, prodal svůj obchod v Praze a odstěhoval se do Unhošti, kde si koupil mlýn, zvaný »Suchý mlýn pod Unhoští«. Zde vedl život plný práce, útrap a strastí. Žena mu zemřela na cholera za pruské války a syn Ferdinand vážně duševně ochuravěl. V tomto mlýně zemřel 25. 1. 1881, předav jej synu Ferdinandovi, který se 14. 5. 1870 oženil s Teklou Pelcovou v Unhošti a který předal pak mlýn svému synu Antonínu * 1874.

Jak jsem se již zmínil, převzal po otci Jiřím, zemřelém 3. 2. 1836 v Jílově, Podvílovský mlýn v Podšumaví Josef, o jehož rodině jsou jediné zápisy v matrice Slavíkovské fary a také jen do r. 1841, kdy se asi Josef se svou matkou Rozalií neznámo kam odstěhoval, prodav před tím v duševním pomatení rodinný mlýn za 7.000 zl. stří. jakémusi Šofrounovi. Vypravuje se, že jeho žena Anna, dcera měšťana Josefa Heise z Klatov, nechtěla na mlýně hospodařit a to jej rozrušilo. Všechny výstrahy byly marné — o odstoupení od smlouvy nechtěl nic slyšeti. Místnost u notáře prý dokonce opustil bez klobouku. V Jílově se mu narodily 3 děti: 1. Alžběta, * 14. 10. 1838, † ?; 2. Veronika, * 6. 4. 1840, † ?; a 3. Jakub, * 26. 10. 1841, † ?.

V tomto starobylém mlýně Podvílovském č. 14 obce Jílova, v tichém a milém, šumícími lesy zarostlém kraji chudenickém, narodil se otec spisovatele Emanuela Bozděcha, krupař Adam Bozděch dne 16. srpna 1802. Jako ostatní synové musil i on otci ve mlýně pomáhati a po roku 1820, co mlynářský tovaryš odebral se na cesty po Čechách. Asi roku 1827 usadil se v Praze. V Duchovní ulici, tenkrát »Černé«, na Starém městě čp. 903-I. otevřel si krupařství a bydlil pravděpodobně ve vedlejší domě čp. 904-I. Povolení k provozování krupařství, nebo jak se tehdy tomu říkalo: »Grieslgerwerbe«, obdržel dne 24. září 1836, čj. 50.968. Krátký čas po té oženil se s Marií Majdalenou, dcerou Antonína Hostomského, měšťana a mistra poctivého řemesla obuvnického v Selčanech, a Anny rozené Bartoňové. Povolení k sňatku, který se světil 7. února 1837 ve farním chrámě sv. Haštela v Praze, dalo panství zvoleňovské (21. 1. 1837, č. 65). Majdalena Hostomská, jež se 8. července 1802 v Sel-

čanech č. 20 narodila, přišla záhy do Prahy do služby a sloužila před sňatkem u jakéhosi gymnasiálního profesora Nikrle.

Z tohoto manželství pocházely čtyři děti: 1. František, * 7. 11. 1838, 2. Majdalena, * 27. 12. 1839, 3. Emanuel, * 21. 7. 1841 a 4. Františka * 29. 10. 1842; vesměs se narodily v čp. 904-I.

František byl právníkem a velice nadaným žurnalistou, říkalo se o něm, že bude druhým Havlíčkem; zemřel mlád na chorobu, kterou si přinesl z vězení dne 5. února 1865 v Hradební ulici č. 12, Praha I-766. O dceři Františce nenalezl jsem žádných dat v Praze, nevím, co se s ní stalo. Nikdo z příbuzných ji neznal a v pražských matrikách není její úmrtí zapsáno. Majdalena vyučila se deštníkářství a zemřela po sebevražedném pokusu ve všeobecné nemocnici dne 25. října 1890. Emanuell, básník, zmizel z domova a pravděpodobně zahynul ve Vltavě dne 10. února 1889; byl dne 13. 6. 1893 prohlášen za mrtvého. Otec Adam zemřel již dne 1. července 1876 v Praze ve Smečkách č. 15 (II. čp. 1312) prý v návalu choromyslnosti. Všechny přežila matka Majdalena, která zemřela ve stáří 89 let, dne 2. prosince 1891 v městském chudobinci u sv. Bartoloměje ve Vyšehradské ul. č. 18.

Podávám pokus o sestavení rodokmene rodiny Bozděchovy, snad později se mi podaří jej doplnit, naleznou-li bližší zprávy. Tato stať je úryvek z mé monografie »Emanuel Bozděch život a dílo«.

Emanuel Bozděch
<http://cs.wikipedia.org/wiki/>

Suchý mlýn
<http://foto.mapy.cz/107617-Suchy-mlyn>